

ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸੀ. ਜੇ. ਐਡ. ਐਸ. ਪੀ. ਗੋਇਡਲ, ਜੇ.

ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਪਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1982 ਦਾ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 8721।

12 ਨਵੰਬਰ 1982

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (V of 1908) — ਆਰਡਰ 18, ਨਿਯਮ 3 — ਦੂਜੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਖੰਡਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ—ਅਜਿਹਾ ਵਿਕਲਪ—ਕਦ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ—ਇਸ ਲਈ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ — ਕੀ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ.

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1908 ਦੇ ਆਰਡਰ 18 ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦਾ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਰੂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਬਲਕਿ ਖੰਡਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਵੀ. ਇਹ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਨੋਟਿਸ ਹੈ। ਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਖੇਡ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੰਡਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੇਲ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੰਤਮ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਹਿਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਖੰਡਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਪੱਖਪਾਤ ਹੈ ਜੋ ਨਿਯਮ 3 ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਨਿਯਮ 3 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਖੰਡਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਟੱਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਟੇਜ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਚਕਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਦਾਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 3 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੰਡਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪੜਾਅ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਰੋਧੀ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੰਡਨ ਗਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੰਡਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 5, 6, 7 ਅਤੇ 12)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੰਡਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਰੂਪ-ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖ਼ਤ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਢੰਗ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਕਿੱਤ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਖੰਡਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕੇਸ ਜਿਥੇ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਵਕੀਲ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਕਿੱਤ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਖੰਡਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ

ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਪਰਾ 13)

ਮੋਤੀਭਾਈ ਫਭੂਭਾਈ ਬਨਾਮ ਉਮੇਦਚੰਦ ਕਸਲਚੰਦ, ਏਆਈਆਰ 1956 ਸੰਰਾਸ਼ਟਰ, 52.

ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਬਨੂਰਾਮ, ਏਆਈਆਰ 1977 ਐਮ,ਪੀ. 191.

ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤ

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ, - ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸਿਤੀ 21 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1982 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ। ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਸੀ ਮਿੱਤਲ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 2 ਮਈ 1983 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

25 ਮਾਰਚ, 1982 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਐਨ.ਡੀ.ਭਟਾਰਾ, ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ ਵਧੀਕ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਸੰਗਰੂਰ, ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਧਾਰਾ 115 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਸਿਵਲ ਐਮ.ਐਲ.ਐਸ.ਸੀ. ਨੰ: 1286 C-II-1982.

151 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਜੇ.ਆਰ.

ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਆਨੰਦ ਸਰੂਪ।

ਨਿਰਣਾ

ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਜੇ

(1) ਕੀ ਹੈ?

(2) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਂਝੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਫੈਡਟਸ ਨੂੰ 1982 ਦੇ CR 872 ਤੋਂ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਕਈ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਾਢੇ ਝਗੜੇ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 19 ਮਈ, 1981 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਨੇ ਖੰਡਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ, ਤਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖੰਡਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ - ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੀ ਕਿ ਖੰਡਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਖਵਾਂ ਹੈ।

(3) ਸਿਵਲ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੈੱਟ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਐਸ.ਪੀ ਗੋਇਲ ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਆਇਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਠਿੰਡਾ ਬਨਾਮ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰਜ਼ ਕੋਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸ਼ੰਕਾ ਜਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(4) ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਥੇ ਸਵਾਲ ਆਰਡਰ 18 ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

"3. ਸਬੂਤ ਜਿਥੇ ਕਈ ਮੁੱਦੇ ਹਨ: -ਜਿਥੇ ਕਈ ਮੁੱਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਦੂਜੀ ਧਿਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਪਾਰਟੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ; ਅਤੇ, 'ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਅਤੇ' ਹੋਰ 1

(1) ਸੀ.ਆਰ., 1406/81 ਨੇ 26 ਫਰਵਰੀ, 1982 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ; -
ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਫਿਰ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬ੍ਰੈਜ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਸੱਚ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਹੱਥ-ਦਾਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਇੱਕ ਠੋਸ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਦਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(5) ਨਿਯਮ 3 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਅਰਥ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਵੱਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਨਿਯਮਾਂ 1 ਅਤੇ 2 ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰਕੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 3 ਦਾ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਬਲਕਿ ਖੰਡਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਵੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਨੋਟਿਸ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ੇਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਖੇਡ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸਦਾ ਮੇਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖੰਡਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਖੰਡਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ- ਉਹ ਪੱਖਪਾਤ ਹੈ ਜੋ ਨਿਯਮ 3 ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

(6) ਹੁਣ ਨਿਯਮ 3 'ਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਖੰਡਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਟੱਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਟੇਜ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਚਕਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਨ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

Jaswant Kaur and another v. Devinder Singh and others
(S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਨਿਯਮ 3-ਏ ਜੋ ਕਿ 1976 ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“3- ਦੂਜੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਧਿਰ: - ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਖੁਦ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ, ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੈਸਰਜ਼ ਕਵਾਲਿਟੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਬਨਾਮ ਸਤਿੰਦਰ ਖੰਨਾ (2) ਵਿਚਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਇੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਤੋਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਮੀਤਸਰ ਇੰਪ੍ਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਬਨਾਮ ਈਸ਼ਰੀ ਦੇਵੀ, (3) ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

“* * *. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਟਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪੜਾਅ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਧਿਰ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(7) ਹੁਣ ਉਦਾਰਤਾ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 3 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੰਡਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪੜਾਅ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਰੋਧੀ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਖੰਡਨ ਗਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(8) ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਸਮਾਂ ਤੁਰੰਤ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀ

(2) ਏਆਈਆਰ 1979 ਪੀ.ਬੀ. ਅਤੇ ਹੈਰੀ। 72. !

(3) 1979 PLR 354

ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ 'ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ 16, ਨਿਯਮ 1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ-

“1. ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ: -

- (1) ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਤੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਧਿਰਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ।
- (2) ਅਟੋਨ ਡਾਂਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ 6f ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

(3) ਜ **   **   **

(4)   *****
 *1 _ ਏ **   . **   **»

ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਜ਼ਬ ਲਗਨ ਨਾਲ ਧਿਰਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰੀ ਧਿਰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀ ਸੰਮਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਭਾਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਧਿਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਹ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੁਝ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਪੜਤਾਲ।

(9) ਹੁਣ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੂਰਵ-ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਭਾਰ ਵੀ ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਝੁਕਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। *ਇਲਾਹੂ ਨੁਕਲਮਾ* ਬਨਾਮ *ਇਲਾਹੂ ਸਿਮਚਾਚਲਮ* ਵਿੱਚ,। (4) ਸਵਾਲ ਦੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਇਹ ਸੀ

(4) ਏਆਈਆਰ 1969-ਏ. P11

~

Jaswant Kaur and another v. Devinder Singh and others
(S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ: -

“———ਇਸ ਲਈ, ਆਰਡਰ 18, ਨਿਯਮ 3, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਨੂੰ ਨੋਟਿਓ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਮੀਮੋ' ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਰਡਰ 18, ਨਿਯਮ 3, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਜ ਰਘੁਨਾਥ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, (5) ਅਤੇ ਸ. ਚੰਦਰ ਕੀਰਤੀ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਗੱਫਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, (6) ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਵੀਰਾਜ ਗਣਪਤ ਲਾਲ ਸਿਧਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (7) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(10) ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰਜ਼ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐਨ. ਮਿੱਤਲ, ਜੇ. ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲੰਬੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੰਦਰਭ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਾਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ।

(11) ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤੀਭਾਈ ਪ੍ਰਭੂਭਾਈ ਬਨਾਮ ਉਮੇਦਚੰਦ ਕਾਸਲਚੰਦ, (8) ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅੰਤਮ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਥੇ ਜੇ ਨੁਕਸਦਾਰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੀ ਮੁੱਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਕੀ ਸੰਘਵੀ ਹਰਜਤਵੰਦਸ ਬਨਾਮ ਸੰਘਵੀ ਅਮਤਿਆਲ ਮਾਵਜੀ, (9) ਵਿੱਚ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦਿਵਤੀਆ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤਿਅੰਤ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖਤ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਖੰਡਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਗਵਾਹੀ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਖਵਾਂ ਹੋਣਾ ਸਹੀ ਸੀ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਤਿਅੰਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਸਥਿਰ ਸੀ ਅਤੇ ਓਇਰ ਨੇ ਇਹੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ

- (5) ਏਆਈਆਰ 1970 ਰਾਜ. 278.
- (6) ਏਆਈਆਰ 1971 ਮੈਸੂਰ 17.
- (7) 1975 PLR (ਦਿੱਲੀ ਸੈਕ.) 10.
- (8) 1956 ਸੌਰਸਤ੍ਰ 52.
- (9) 2 ਸੌਰਾਹਤਰ LR 156 (A).

ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦਾ ਧਿਆਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਿ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ - ਉਲਟ ਪੂਰਵ ਦਰਜੇ ਦੇ ਭਾਰ ਲਈ, ਮੈਂ ਮੌਤੀਭਾਈ ਪ੍ਰਭੂਭਾਈ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕਰਾਂਗਾ। ਦੁਬਾਰਾ, ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਬਾਬੂਰਾਮ, (10) ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਖੰਡਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਉਦੋਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣਾ ਸਬੂਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਖੰਡਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹੀ ਐਲਪੀਐਨਜੀ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖਤ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(12) ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਆਰਡਰ 18, ਨਿਯਮ 3, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਭਾਰ 'ਤੇ ਰੱਖਾਂਗਾ, ਖੰਡਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(13) ਖੰਡਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਵੀ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਵੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖਤ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਖੰਡਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਵਕੀਲ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਖੰਡਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(14) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਸਵਾਲ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ।

ਐਸਪੀ ਗੋਇਲ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

NKS /

(10) ਏਆਈਆਰ 1977 ਐਮਪੀ 191. ■

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:— ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

